

คุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามความเห็นของบุคลากรในทีมสุขภาพโรงพยาบาลตำรวจ Characteristics of Head Nurse as Perceived by Health Care Team at Police General Hospital

ภาวินีย์ คงชินศาสตรธิติ *

Pavinee Congchinsatthiti *

โรงพยาบาลตำรวจ ถนนพระราม 1 เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
Police General Hospital, Rama 1 Rd., Patumwan, Bangkok 10330

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามความเห็นของบุคลากรในทีมสุขภาพโรงพยาบาลตำรวจ โดยแบ่งเป็น 3 คุณลักษณะ ได้แก่ คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ ด้านวิชาชีพ และด้านการบริหาร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรในทีมสุขภาพ โรงพยาบาลตำรวจ ประกอบด้วย พยาบาลประจำการ จำนวน 247 คน ผู้บริหารการพยาบาล จำนวน 59 คน และแพทย์ จำนวน 148 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และทดสอบความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า

1. คุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามความเห็นของบุคลากรในทีมสุขภาพ โรงพยาบาลตำรวจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านภาวะผู้นำ
2. คุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามความเห็นของบุคลากรในทีมสุขภาพ โรงพยาบาลตำรวจ โดยรวมและแยกรายด้านจำแนกตามตำแหน่งปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .05$

คำสำคัญ : คุณลักษณะ,พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย,บุคลากรในทีมสุขภาพ

Abstract

The purpose of this descriptive research was study characteristics of Head nurse as perceived by health care team at Police General Hospital. There were 3 characteristics, leadership professional's nurse and management. The study sample were health care team at Police General Hospital including 247 nurses, 59 manager's nurses and 148 doctor. The instruments was a rate scale on frequency of characteristics of head nurse. Data were collected by questionnaire. The validity of the questionnaire was conducted by 3 experts and the Cronbach's alpha coefficient was.98. Data were analyzed by using mean, standard deviation, one way ANOVA.

The results of this study were as follow:

1. The characteristics of head nurse as perceived by health care team at Police General Hospital were revealed high. When considered in each aspect, it was found that leadership was revealed highest.
2. The comparison on the mean level of the overall characteristics of Head nurse as perceived by health care team at Police General Hospital was found significant at the $P < .05$ level.

Keywords: Characteristics, Head nurse, Health care team

บทนำ

สังคมในปัจจุบันนั้นมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกมิติ โดยเฉพาะมิติทางสังคมและสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่เข้มข้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังส่งผลถึงบริบททางเศรษฐกิจของประเทศไทยอีกด้วยจากเดิมที่เคยเป็นเศรษฐกิจสังคมอุตสาหกรรมที่กำลังจะเปลี่ยนผ่าน เป็นเศรษฐกิจสังคมดิจิทัล ดังนั้นบริบททางสังคมในแง่ของ การดำรงชีวิตของประชากรไทยก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนตามไปด้วย ในทางกลับกันคุณภาพชีวิตของคนไทยและการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและเข้มข้นนี้กลับยังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ด้วยเหตุเหล่านี้จึงได้ส่งผลกระทบต่อระบบสุขภาพของคนไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อระบบสุขภาพทั้งในปัจจุบันและอนาคต เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรไทย การเปลี่ยนแปลงฐานเศรษฐกิจไปสู่ยุคดิจิทัลการเกิดของโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำการเสียชีวิตด้วยโรคไม่ติดต่อที่สามารถป้องกันได้ ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมภัยพิบัติธรรมชาติ และภัยก่อการร้าย เป็นต้น กระทรวงสาธารณสุขจึงจัดทำแผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานภายในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในการพัฒนาระบบสุขภาพเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคม นโยบายและยุทธศาสตร์ในระดับชาติ รวมไปถึง

ถึงการปฏิรูปประเทศและปฏิรูประบบสุขภาพ ไปสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 อีกทั้ง ระบบสุขภาพไทยกำลังเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายจากรอบด้าน อาทิ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเปลี่ยนจากสังคมชนบทสู่สังคมเมือง การเชื่อมต่อการค้าการลงทุนทั่วโลก ตลอดจนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้ประชาชนมีความคาดหวังต่อคุณภาพของระบบบริการมากขึ้น ขณะที่งบประมาณภาครัฐเริ่มมีจำกัด ไม่เพียงพอต่อการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุข ทำให้ระบบสุขภาพไทยต้องเตรียมเพื่อรับมือกับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ดังนั้น กระทรวงสาธารณสุขในฐานะหน่วยงานหลักของประเทศ จึงมีความจำเป็นต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ระยะ 20 ปี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบสุขภาพ เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี และส่งผลต่อการใช้จ่ายภาครัฐด้านสุขภาพของประเทศต่อไป สอดรับกับการปฏิรูปประเทศไทยและการปฏิรูปด้านสาธารณสุข เพื่อสร้างความเข้มแข็งและมั่นคง ยั่งยืนให้กับระบบสุขภาพทัดเทียมกับนานาประเทศในเอเชียได้ การดำเนินงานในรูปแบบขององค์กร มีลักษณะของการรวมตัวกันทำงานของกลุ่มคนและการประสานทรัพยากรต่างๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน และอาศัยการจัดการเป็น กระบวนการในการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่หลัก 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การชี้นำ และ การควบคุมองค์กร โดยมีผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทความรับผิดชอบหลักในการจัดการประสานทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรวัตถุให้ได้ผลงานสูง อันจะนำไปสู่ความสำเร็จของงานและ บรรลุเป้าหมายขององค์กร จึงเห็นได้

ว่าผู้บริหารมีบทบาทและความสำคัญต่อการดำเนินงานและความสำเร็จขององค์กร เป็นอย่างยิ่ง¹

ผู้บริหาร หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในองค์กร โดยทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างแผนกงานหรือในทีมงาน และประสานงานกับบุคคลต่าง ๆ ภายนอก รวมถึงควบคุมดูแลรับผิดชอบให้กิจการงานต่างๆ สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ระดับของผู้บริหาร แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลางและผู้บริหารระดับต้น ซึ่งแต่ละระดับมีหน้าที่ความรับผิดชอบ และบทบาทความสำคัญแตกต่างกันไปตามประเภทและนโยบายขององค์กร²

หัวหน้าหอผู้ป่วย หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก คือ ปฏิบัติงานในฐานะผู้บริหารทางการแพทย์ระดับต้น มีความรับผิดชอบ บริหารการพยาบาลในระดับหน่วยงาน/หอผู้ป่วย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มการพยาบาล และโรงพยาบาล และบังคับบัญชา ตรวจสอบ ควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทุกระดับให้ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความ รับผิดชอบตามตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งเป็นผู้เชื่อมโยงนโยบายจากองค์กรพยาบาล สู่การปฏิบัติในระดับหน่วยงาน/หอผู้ป่วย รวมทั้งเป็นผู้ดำเนินการปฏิบัติการพยาบาล ให้คำปรึกษา แนะนำและวินิจฉัยสั่งการในกรณีผู้ปฏิบัติไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ และวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาความรู้แก่บุคลากร และกำหนดแนวทางการพัฒนาและฟื้นฟูความรู้บุคลากรทางการแพทย์ทุกระดับพร้อมทั้งจัดระบบบริการ พยาบาลในหน่วยงานให้มีความคล่องตัวต่อการให้บริการพยาบาลที่มีคุณภาพ³

กลุ่มงานพยาบาลโรงพยาบาลตำรวจ เป็นหน่วยงานที่มีบุคลากรในการควบคุมกำกับมาก เพื่อเป็นการกระจายความรับผิดชอบตามลักษณะงานและให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีการจัดโครงสร้างขององค์กร โดยแบ่งระดับผู้บริหารออกเป็น 3 ระดับ คือ หัวหน้ากลุ่มงานพยาบาล หัวหน้าสายงานการพยาบาลและหัวหน้าหอผู้ป่วย ทั้งนี้ หัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นผู้บริหารทางการแพทย์ระดับต้น ที่มีความสำคัญอย่างมากของกลุ่มงานพยาบาล เนื่องจากเป็นผู้นำนโยบายและแผนงานจากผู้บริหารระดับสูงลงสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม หัวหน้าหอผู้ป่วยจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ทั้งการพัฒนาคน พัฒนางาน ให้สามารถดำเนินการสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของกลุ่มงานพยาบาลและโรงพยาบาล จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่าพยาบาล

หัวหน้าหอผู้ป่วยมีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติที่ย่างยากซับซ้อน ดังนั้นจึงจำเป็นที่พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยต้องอาศัยทักษะความรู้ ความสามารถทั้งในการตัดสินใจ และการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและเจ้าหน้าที่อื่นๆ โดยอาศัยการสื่อสาร การถ่ายทอด การโน้มน้าวในรูปแบบต่างๆ ด้วยการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เพื่อให้การปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมายโดยเฉพาะพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วยนั้นจะต้องทำงานใกล้ชิด และประสานงานร่วมกับบุคลากรหลายระดับ เพื่อให้มีความประสานสอดคล้องและบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรทางการแพทย์จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยตามความคิดเห็นของบุคลากรในส่วนต่างๆ ของโรงพยาบาลตำรวจโดยการแบ่งคุณลักษณะเป็น 3 ด้าน คือ คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ คุณลักษณะด้านวิชาชีพ และคุณลักษณะด้านการบริหาร เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย รวมถึงใช้เป็นแนวทางในการเตรียมบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ด้านภาวะผู้นำ ด้านวิชาชีพและด้านการบริหาร ตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงพยาบาลตำรวจกลุ่มต่างๆ จำนวน 3 กลุ่ม คือกลุ่มพยาบาลประจำการ กลุ่มผู้บริหารกลุ่มงานพยาบาล และกลุ่มแพทย์
2. เปรียบเทียบคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ด้านภาวะผู้นำ ด้านวิชาชีพและด้านการบริหาร ตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงพยาบาลตำรวจกลุ่มต่าง ๆ จำนวน 3 กลุ่ม คือกลุ่มพยาบาลประจำการ กลุ่มผู้บริหารกลุ่มงานพยาบาล และกลุ่มแพทย์

คำถามการวิจัย

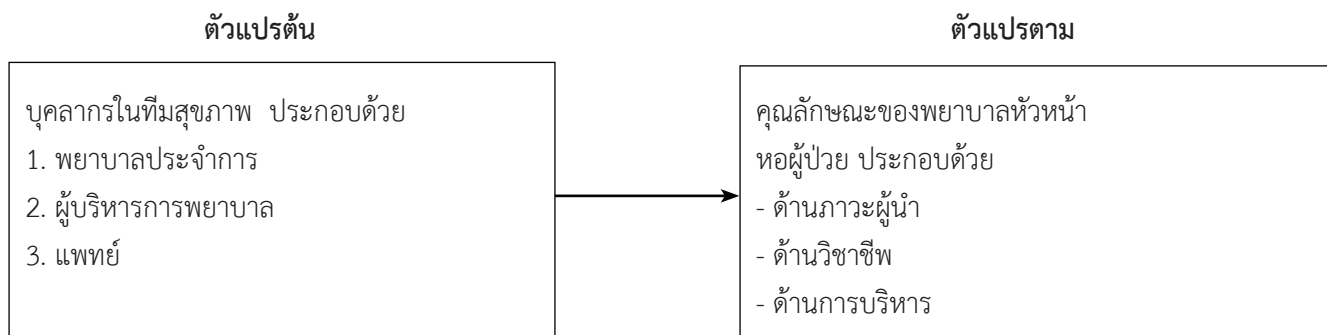
1. คุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ด้านภาวะผู้นำ ด้านวิชาชีพและด้านการบริหาร ตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงพยาบาลตำรวจกลุ่มต่างๆ จำนวน 3 กลุ่ม คือกลุ่มพยาบาลประจำการ กลุ่มผู้บริหารกลุ่มงานพยาบาล และกลุ่มแพทย์อยู่ในระดับใด
2. คุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ด้านภาวะผู้นำ ด้านวิชาชีพและด้านการบริหาร ตามความคิดเห็น

เห็นของบุคลากรในโรงพยาบาลตำรวจกลุ่มต่างๆ จำนวน 3 กลุ่ม คือกลุ่มพยาบาลประจำการ กลุ่มผู้บริหารกลุ่มงานพยาบาล และกลุ่มแพทย์มีความแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานในการวิจัย

คุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ด้านภาวะผู้นำ ด้านวิชาชีพ และด้านการบริหาร ตามความเห็นของบุคลากรในทีมสุขภาพ โรงพยาบาลตำรวจ ในกลุ่มพยาบาลประจำการ กลุ่มผู้บริหารการพยาบาล และกลุ่มแพทย์ มีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยตามความเห็นของบุคลากรในทีมสุขภาพ โรงพยาบาลตำรวจ จำนวน 3 กลุ่ม คือกลุ่มพยาบาลประจำการ กลุ่มผู้บริหารการพยาบาล และกลุ่มแพทย์ ประชากร คือ บุคลากรในทีมสุขภาพ โรงพยาบาลตำรวจ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน⁴ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 454 คน คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเทียบสัดส่วนของประชากร เพื่อให้ได้ครบตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ ได้เป็น พยาบาลประจำการ จำนวน 247 คน ผู้บริหารการพยาบาลจำนวน 59 คน และแพทย์จำนวน 148 คน

เครื่องมือในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามตำแหน่งที่ปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบประกอบด้วย พยาบาลประจำการ ผู้บริหารการพยาบาลและแพทย์

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย 3 ด้าน คือคุณลักษณะด้านภาวะผู้นำ ด้านคุณลักษณะด้านการบริหาร และคุณลักษณะด้านวิชาชีพ มีจำนวนทั้งหมด 41 ข้อ ที่สร้างขึ้นโดยโรงพยาบาลพระปกเกล้า 5 ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

(Rating scale) การแปลผลคะแนนมีเกณฑ์การคิดคะแนนโดยนำคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย

การหาคุณภาพเครื่องมือโดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้รับการตรวจสอบความตรงทางเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความชัดเจน ความครอบคลุมของเนื้อหาความถูกต้องเหมาะสมทางภาษาและนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับ .98 ($\bar{X} = .98$)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมและวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลตำรวจ ผู้วิจัยดำเนินการประสานหัวหน้ากลุ่มงานจำนวน 10 กลุ่มงานและหัวหน้าหอผู้ป่วยจำนวน 23 แผนก ของโรงพยาบาลตำรวจ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการวิจัย พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการดำเนินงานวิจัย

การพิทักษ์กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจาก คณะกรรมการจริยธรรมและวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลตำรวจ ได้รับการอนุมัติ เมื่อวันที่ 26 กันยายน พ.ศ.2561 เลขที่หนังสือ รับรอง จง.74/2561 รหัสโครงการ Nq090858/61 ผู้เข้าร่วม การวิจัยมีอิสระในการตัดสินใจจะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วม ในการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้แนบใบยินยอมของกลุ่มตัวอย่างแบบ เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อยืนยันการเข้าร่วมในการวิจัยเพื่อนำ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนา (ตามเอกสารใบยินยอมของ ประชากรตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย (Information Consent form)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูปด้วยสถิติ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้า หอผู้ป่วยตามความเห็นของบุคลากรในทีมสุขภาพ โรงพยาบาล ตำรวจ นำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้า หอผู้ป่วย ตามความเห็นของพยาบาลประจำการ ผู้บริหารการ พยาบาล และแพทย์ แตกต่างกันหรือไม่ วิเคราะห์โดยการ ทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของ พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยตามความเห็นของบุคลากรในทีม สุขภาพ โรงพยาบาลตำรวจ สรุปสาระสำคัญของผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยตามความเห็นของบุคลากรในทีม สุขภาพ โรงพยาบาลตำรวจโดยภาพรวมและแยกรายด้าน

คุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย	N = 454		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านภาวะผู้นำ	4.481	0.557	มาก
2. ด้านวิชาชีพ	4.473	0.599	มาก
3. ด้านการบริหาร	4.446	0.587	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงระดับคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามความเห็นของบุคลากรในทีมสุขภาพ โรงพยาบาล ตำรวจ รายด้าน ส่วนใหญ่มีความเห็นในระดับมาก เรียงตามคะแนนเฉลี่ย คือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านวิชาชีพและด้านการบริหาร ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยตามความเห็นของบุคลากรในทีมสุขภาพ โรงพยาบาลตำรวจ จำแนกตามตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน

คุณลักษณะของพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย	พยาบาลประจำการ (N = 247)		ระดับ	ผู้บริหารการพยาบาล (N = 59)		ระดับ	แพทย์ (N = 148)		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านภาวะผู้นำ	4.615	0.501	มากที่สุด	4.586	0.444	มากที่สุด	4.215	0.594	มาก
2. ด้านวิชาชีพ	4.623	0.494	มากที่สุด	4.593	0.452	มากที่สุด	4.143	0.674	มาก
3. ด้านการบริหาร	4.622	0.504	มากที่สุด	4.574	0.469	มากที่สุด	4.103	0.612	มาก
รวม	4.620	0.463	มากที่สุด	4.583	0.448	มากที่สุด	4.154	0.576	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยตามความเห็นของพยาบาลประจำการและผู้บริหารการพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นในระดับมากที่สุด คือ ด้านวิชาชีพ ส่วนคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยตามความเห็นของแพทย์ โดยรวมอยู่ในระดับระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าส่วนใหญ่มีความเห็นในระดับมาก คือ ด้านภาวะผู้นำ

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามความคิดเห็นของบุคลากรในทีมสุขภาพ โรงพยาบาลตำรวจ โดยภาพรวมและแยกรายด้าน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านภาวะผู้นำ					
ระหว่างกลุ่ม	2	15.58	7.79	28.07	.000*
ภายในกลุ่ม	451	125.22	.278		
รวม	453	140.80			
2. ด้านวิชาชีพ					
ระหว่างกลุ่ม	2	24.04	12.02	39.09	.000*
ภายในกลุ่ม	451	138.68	.308		
รวม	453	162.73			
3. ด้านการบริหาร					
ระหว่างกลุ่ม	2	25.96	12.98		
ภายในกลุ่ม	451	130.42	.29	44.88	.000*
รวม	453	156.38			

*p< .05

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามความเห็นของบุคลากรในทีมสุขภาพ โรงพยาบาลตำรวจ จำแนกตามตำแหน่งที่ปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยตามความเห็นของบุคลากรในทีมสุขภาพโรงพยาบาลตำรวจ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามความเห็นของบุคลากรในทีมสุขภาพโรงพยาบาลตำรวจ พบว่า คุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยตามความเห็นของบุคลากรในทีมสุขภาพ โรงพยาบาลตำรวจ ส่วนใหญ่มีความเห็นในระดับมาก เรียงตามคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำ ทั้งนี้โรงพยาบาลตำรวจต้องการผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเพื่อประสิทธิภาพในการบริหารงาน เนื่องจากเป็นองค์กร ขนาดใหญ่และมีบุคลากรหลายระดับ ส่งผลให้การบริหารงานมีความซับซ้อน สอดคล้องกับการศึกษาคุณลักษณะร่วมในมิติด้านภาวะผู้นำของโรงพยาบาลชลบุรี โรงพยาบาลราชบุรี โรงพยาบาลสระบุรี ซึ่งมีผลต่อการบริหารจัดการและประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ผลการศึกษาพบว่า ในมิติด้านภาวะผู้นำ คุณลักษณะภาวะผู้นำทั้งสามด้าน คือ คุณลักษณะภายนอก คุณลักษณะด้านทักษะทางสังคม และสติปัญญา และคุณลักษณะด้านการบริหารจัดการมีความสำคัญในการเสริมสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงพยาบาล⁶

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยตามความเห็นของบุคลากรในทีมสุขภาพ โรงพยาบาลตำรวจ แยกตามตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน พบว่า พยาบาลประจำการและผู้บริหารการพยาบาลมีความเห็นสอดคล้องกันว่า คุณลักษณะด้านวิชาชีพเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีความสำคัญมากที่สุด อาจเป็นเพราะกลุ่มพยาบาลระดับปฏิบัติการต้องเติบโตเป็นผู้บริหารการพยาบาลภายในภาคหน้าต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญรวมถึงประสบการณ์ด้านวิชาชีพเป็นอย่างดี เพื่อเป็นต้นแบบแนวทางหรือที่ปรึกษาให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยหัวหน้าหอผู้ป่วยเสมือนเป็นผู้นำซึ่งผู้นำจะต้องมีคุณลักษณะเชิงสติปัญญา ความรู้ความสามารถที่สูง ควบคู่กับการมีทักษะทางสังคมในการติดต่อสื่อสาร การขอความร่วมมือจากผู้ตาม ซึ่งเป็นบุคลากรภายในองค์กร ยังจำเป็นต้องสร้างความเชื่อมั่นสนับสนุนจากบุคคลภายนอกองค์กรโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างความสำเร็จในปัญหาอุปสรรคของการให้บริการและการขอการสนับสนุนจากภายนอกองค์กร⁷

ส่วนความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของพยาบาล

หัวหน้าหอผู้ป่วยแยกตามตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน ตามความเห็นของแพทย์พบว่า คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีความสำคัญมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าแพทย์มองว่าพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยจะต้องประสานงานและสื่อสารกับทีมสหวิชาชีพ ซึ่งเป็นเหมือนตัวแทนของพยาบาลระดับปฏิบัติการในการปฏิบัติงานร่วมกัน หัวหน้าหอผู้ป่วยต้องมีวิสัยทัศน์ในการบริหารหอผู้ป่วยวิเคราะห์และตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เจรจาต่อรองเพื่อบริหารความขัดแย้ง สามารถจัดการการเปลี่ยนแปลง โน้มน้าวใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปรับเปลี่ยนแนวคิดและเปลี่ยนวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและมีวิวัฒนาการทางอารมณ์⁸

ผลการเปรียบเทียบ คุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามความเห็นของบุคลากรในทีมสุขภาพโรงพยาบาลตำรวจ โดยรวมและแยกรายด้านจำแนกตามตำแหน่งที่ปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยตามความเห็นของพยาบาลประจำการและผู้บริหารการพยาบาลมีความสอดคล้องกัน โดยให้ความสำคัญในด้านวิชาชีพเป็นอันดับหนึ่งเหมือนกัน โดยมีความเห็นในระดับมาก แตกต่างจากคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามความเห็นของแพทย์ ซึ่งให้ความสำคัญในด้านภาวะผู้นำเป็นอันดับหนึ่ง มีความเห็นในระดับมาก อาจเป็นเพราะในด้านการบริหารการพยาบาลบุคลากรที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารการพยาบาลนั้นพัฒนามาจากพยาบาลประจำการ ดังนั้นจึงอาจให้ความสำคัญกับมาตรฐานวิชาชีพทางการพยาบาลซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการทำงานของพยาบาลบ่งบอกถึงความสามารถของพยาบาลวิชาชีพความเชี่ยวชาญที่มีองค์ความรู้ในการปฏิบัติพยาบาลเป็นพื้นฐานสำคัญที่แสดงออกถึงความเป็นวิชาชีพ โดยโรงพยาบาลเป็นองค์กรที่ต้องมีการบริหารงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโรงพยาบาล ซึ่งหัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นผู้บริหารระดับต้นที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายของการให้บริการสุขภาพ บนพื้นฐานของมาตรฐานของวิชาชีพ

ส่วนคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยตามความเห็นของแพทย์ ซึ่งให้ความสำคัญในด้านภาวะผู้นำเป็นอันดับหนึ่งอาจเป็นเพราะผู้บริหารระดับสูงของโรงพยาบาลตำรวจส่วนใหญ่เป็นแพทย์ ซึ่งมุมมองของผู้บริหารระดับสูงการบริหารจัดการมุ่งเน้นให้องค์กรดำเนินไปอย่างบรรลุเป้าหมายตามนโยบายที่วางไว้เป็นสำคัญ โดยหน้าที่ความรับผิดชอบหลักคือการบริหารจัดการเป็นผู้นำขององค์กร ผู้นำที่ดีควรมีความ

สามารถในการสื่อสารเพราะการสื่อสารเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการเป็นผู้นำที่มีคุณภาพ ซึ่งการสื่อสารมีความสำคัญในการนำมาซึ่งผลสำเร็จของการดำเนินการต่างๆ เพื่อที่จะนำพาองค์กรประสบความสำเร็จโดยความสำคัญของการที่ผู้นำที่มีคุณลักษณะภายนอกที่เหมาะสมกับหน้าที่ องค์กรสภาพแวดล้อมย่อมส่งผลต่อความเชื่อถือ เชื่อมั่น ศรัทธา ในการปฏิบัติตามอย่างเต็มใจประกอบกับผู้นำควรมีความรู้ ความสามารถที่หลากหลาย ในด้านของการทำงาน การบริหารคนรวมทั้งต้องมีความคิดที่กว้างไกล มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถเข้ากับสังคมได้ และสามารถนำความรู้ที่นำมาปรับใช้กับองค์กรได้อย่างเหมาะสม ลักษณะเฉพาะของการบริหารจัดการโรงพยาบาลนั้นผู้นำควรเป็นแพทย์ เหตุผลเพราะวัฒนธรรมไทยในการบริหารจัดการต้องการผู้นำที่มีความรู้ ความเข้าใจในการทำงานของกลุ่มแพทย์ กลุ่มวิชาชีพต่างๆ ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางการบริหารของผู้นำยังต้องมีการปรับปรุง พัฒนาโดยเน้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดำเนินการ รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการที่ผู้บริหารต้องเป็นแพทย์ ประเด็นข้อค้นพบเกี่ยวกับการยอมรับผู้นำที่เป็นแพทย์ และต้องมีทักษะในทางการบริหารจัดการ ทักษะการเลือกใช้คน และทักษะในด้านของการคิดนอกกรอบที่เหมาะสมกับสภาพขององค์กร เป็นปัจจัยหนึ่งของการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ⁶

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้การวิจัยครั้งนี้พบว่า ความเห็นของพยาบาลประจำการ ผู้บริหารการพยาบาล และแพทย์ที่มีต่อคุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามความเห็นของบุคลากรในทีมสุขภาพ โรงพยาบาลตำรวจ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเห็นสูงสุดทั้งด้านภาวะผู้นำ ด้านวิชาชีพและด้านการบริหาร คือ ความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ ความรู้ทางการพยาบาลและวางแผนการปฏิบัติงาน และสามารถดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นระบบในเวลาที่กำหนดไว้

1. ด้านภาวะผู้นำ ควรพัฒนาศักยภาพของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย เรื่อง ความรับผิดชอบต่อหน้าที่

2. ด้านวิชาชีพ ควรพัฒนาศักยภาพของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย เรื่อง ความรู้ทางการพยาบาล

3. ด้านการบริหาร ควรพัฒนาศักยภาพของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย เรื่องวางแผนการปฏิบัติงานและสามารถดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นระบบในเวลาที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. พัฒนาแนวทางและเกณฑ์การประเมินในการคัดเลือกพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยเพื่อคัดสรรบุคลากรผู้ที่มีความเหมาะสมและพร้อมเข้าสู่ตำแหน่งพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย

2. ศึกษาความต้องการของพยาบาลประจำการในเรื่องของการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตำแหน่งพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย

References

1. Strategy and planning division. Nursing service strategy Country level 2017 - 2021 According to the 20-year national strategic plan (Public Health). Ministry of Public Health; 2018.
2. Nursing division. Nursing service management manual from principles to practice. Ministry of Public Health; 2017.
3. Nursing division. Role of professional nurses. Ministry of Public Health; 2017.
4. Krejcie R.V. & Morgan D.W.Determining sample size for research activities educational and Psychological measurement, 1970;30(3): 607-610
5. Surang S.Characteristics of head nurses as perceived by health care team at Prapokklao hospital. [dissertation].Burapa University; 2003. (in thai)
6. Petcharaporn C. Leadership and Efficiency Management of Pubic Hospital. Journal of Social academic.2014; 7(2):134-143. (in thai)
7. Yupa T. The development of head nurse's competency assessment Banphaeo Hospital (Public Organization). [dissertation]. Chulalongkorn University; 2014 (in thai)
8. Chaleoykitti S. Instructions for preparing and sending the original. Journal of The Royal Thai Army Nurses.2018; 19(3):253-255. (in thai)